

тишу... Тепер він у спокої, а його Всесвіт – світить і промовляє... У душі – ніби щось спорожніло... а у Всесвіті – повнота, глибина,

неосаяжність... Є люди, як Всесвіт... які ніколи не зникають... і світять завжди...

Література

1. Михайлин І. Л. Чи є публіцистика журналістикою? / Ігор Михайлин // Універсум. — 2015. — № 5–6. — С. 28.
2. Михайлин І. Л. Журналістська освіта і наука: підручн. / І. Л. Михайлин. — Суми: Університетська книга, 2009. — 336 с.
3. Михайлин І. Л. Журналістика як всесвіт: вибрані медіадослідження / І. Л. Михайлин. — Х.: Прапор, 2008. — 512 с.
4. Михайлин І. Л. Основи журналістики: підручн. — 5-те вид., перероб. та доп. / І. Л. Михайлин. — К.: Центр учбової літератури, 2011. — 496 с.

О. О. Коцарев

Письменник, журналіст, м. Київ

Він точно знав, що університет – не казарма

Звичний порядок речей: коли людина піде від нас, шкодувати про те, що не встиг за її земного життя сказати їй добрі слова. У випадку з Ігорем Леонідовичем Михайлином мені пощастило. За життя він встиг прочитати мої теплі спогади та слова вдячності. Але все одно їх хочеться повторити...

Професор Михайлин – людина, яка безумовно залишиться в історії української науки та культури, незалежно від можливих розбіжностей в оцінках тих чи інших подробиць.

Понад десять років я навчався та працював поряд із ним, під його керівництвом: студентом, аспірантом, викладачем кафедри журналістики Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Ця кафедра – одне з головних його творінь. Заснувавши її 1996 року, професор уможливив журналістську освіту в другому найбільшому місті країни як явище, і це стало справді важливою подією (та й поштовхом до появи таких кафедр в інших містах). Створена ним кафедра стабільно перебувала та перебуває під пильною і критичною увагою журналістської та наукової спільноти, подекуди конструктивної, подекуди на межі психологічного тиску. Співвідношення теорії та практики, питома вага філологічного складника в навчальній програмі, загальний рівень викладачів і їхнє наближення до щоденних журналістських реалій – ось лише деякі з питань, котрі викликали суперечки. Можливо, я занадто узагальнюю, проте переконаний, що це радше питання до журналістської освіти (чи тільки

журналістської?) в цілому, як концепції, ніж до особливостей викладання на конкретній кафедрі.

Ігор Леонідович не залишався закритим до цих питань, постійно ініціював пошук плідніших підходів. Не берусь методологічно оцінювати результати, проте точно знаю інше: з-поміж випускників кафедри журналістики виявилось чимало яскравих журналістів, помітних, успішних і авторитетних у своїх сферах, а це головне, бо свідчить: умови для професійного розвитку таки було створено, поєднання традицій університету з пробами й новаціями спрацювало.

Головним прикметником, яким можна згадати Ігоря Леонідовича як викладача і начальника, є «ліберальний». Професор Михайлин справді був м'яким і ненав'язливим керівником, абсолютно не схильний до тиску і «ламання». А це трапляється далеко не на кожному кроці в нашій країні, генно модифікованій тривалим досвідом тоталітаризму, що добряче позначився й на вищій школі. Неконфліктність, відкритість до ініціатив, толерантність до інших думок, концепцій і підходів, прагнення допомогти колегам – ці насправді важливі й людяні риси багато кому видавалися чимось «несерйозним», «занадто м'яким». Але я не маю жодних сумнівів: саме така атмосфера сприяє справжньому розвитку вільної особистості, чого не може не прагнути справжній університет. А відтак, дуже вдячний професору за одну з його улюблених фраз: «Університет – не казарма».

За час мого навчання й праці на кафедрі журналістики мені довелося побачити Ігоря Леонідовича головно як викладача предметів «Основи журналістики» та «Історія української журналістики». Перший – підготовчий – курс був цілком вдалий з точки зору загального попереднього орієнтування студентів у головних, концептуальних тенденціях і напрямках обраного ними фаху. Що ж до історії журналістики, на цих лекціях я зустрів чимало фактів, котрі мені потім ніколи не траплялися чи траплялися мало де. Особливо це стосується журналістики Харкова (логічно, щоб її особливості висвітлювались і досліджувались саме в університетах цього міста, всупереч присутнім у сьогоденні гуманітарному житті України тенденцій надмірного централізму та провінційності). В історії журналістики – і на лекціях, і в підручнику – Ігор Леонідович блискуче передавав як атмосферу часу, його культури та реалій, так і особливості конкретних аналізованих видань, їхній дух. Знов-таки: можна погоджуватись або не погоджуватись з окремими оцінками чи характеристиками, часто вельми емоційними, але головне, що ці оцінки й характеристики зовсім не заступали самого предмета, а навпаки, допомагали зауважити його яскраві, визначні риси та вже потрактувати їх кожному в свій спосіб.

Те саме можна сказати й про літературознавчі дослідження І. Михайлина (з літературознавства він колись розпочинав свій науковий шлях, і хоча поступово журналістикознавчі студії стали посідати все більше місця, від першого фаху він ніколи не відмовився). До прикладу, збірник нарисів «Літературна Харківщина. Поезія». Це книжка літературних портретів поетів Харківської області різних десятиліть двадцятого століття. Всі вони свого часу виявилися досить помітними авторами, але про декого з них написано не так і багато (скажімо, про Роберта Третьякова чи Ігоря Муратова, не кажучи вже про молодших авторів, які й нині живуть і пишуть), тож «Літературна Харківщина» виявляється тут цінним джерелом. Із якого би боку не підійшов Михайлин до розгляду творчості поетів, навіть абсолютно не згодний з його міркуваннями чи методами читач матиме купу матеріалу для власних висновків, власного розуміння ролі і долі персонажів книги. Бо –

«не казарма».

І в цій книжці Ігор Леонідович чимало зробив для відтворення атмосфери, настрою доби. Особливо це важить там, де йдеться про 1970-ті роки, все ще недостатньо відрефлектований, проговорений період літературної історії, надто ж у регіональному контексті.

Ще однією ключовою рисою наукової творчості професора Михайлина було вміння розробляти різноманітні та переконливі класифікації, періодизації та систематизації. Мені здається, це є певною спадковою ознакою того, що можна назвати науковою школою Каразинського університету.

Це позірно простий, але вельми вдячний «інструмент». Саме він дозволяв Ігорю Леонідовичу досить швидко і якісно орієнтуватись у не надто близьких йому наукових темах чи й взагалі в питаннях непрофільних дисциплін. Без чого було не обійтись, зокрема, при роботі в Історико-філологічному товаристві з його концептуальною міждисциплінарністю. Відновлене у 1991 році (після закриття всіх «буржуазних товариств» у 1919 р.) Товариство І. Михайлин очолив у 1999 році.

Не можу не сказати й про громадянську позицію Ігоря Леонідовича. Я ніколи не бачив, щоб він її приховував. Навпаки, він завжди виявляв себе прихильником демократичного розвитку країни, демонтажу тоталітарної спадщини, був послідовним українським патріотом. Прикладом можна вважати, скажімо, його різноманітні виступи у періодиці, вже згадувану мною практику керування кафедрою журналістики чи й послідовну, однозначну позицію під час Помаранчевої революції – вельми непростий момент, коли частина університету не схотіла підтримати спробу змінити пострадянський вектор розвитку України (відзначу при цьому, що своїм підлеглим і студентам Ігор Леонідович ніколи не нав'язував власну позицію).

Залишається сподіватися, що й молодші покоління викладачів, керівників кафедри зберігатимуть сформовану її засновником атмосферу свободи, що університет так і не стане казармою.

Згадаймо ще раз людяного, усміхненого, задуманого професора...